

14.10.2019

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntöne 13.9.2019, VM131:00/2019

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain 9 ja 12 §:n, verotusmenettelystä annetun lain 15 §:n ja tuloverolain 64 §:n muuttamisesta

Tulotietojärjestelmästä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulorekisteriin talletettävien tietojen antamiselle säädettyjä määräaikoja pidennettäisiin luontoisetujen, palkkaennakoiden, verovapaiden kustannusten korvausten ja rekisteröidyn yhdistyksen maksamien enintään 200 euron määräisten kertasuoritusten osalta.

Verotusmenettelystä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiristä vapautettaisiin enintään 100 euron suuruiset muut kuin työ- tai palvelussuhteessa maksetut kilpailupalkinnot.

Tuloverolakia muutettaisiin siten, että työnantajalta saatu luontoisetu katsotaan sen verovuoden tuloksi, jonka aikana rahapalkka kyseiseltä palkanmaksukaudelta on maksettu.

Muutosten tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti korjata tulorekisterin käyttöönnotossa ilmenneitä ongelmia pienyrittäjien sekä kansalaisjärjestöjen ja kansalaistoiminnan hallinnollisen taakan helpottamiseksi.

Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan seuraavaa:

Vuoden alusta käyttöön otettu tulorekisteri on muuttanut työnantajien ilmoittamismenettelyjä merkittävästi. Laajamittainen uudistus edellyttää uuden ajattelutavan ja tiedon omaksumista ja menettelytapojen vakiinnuttaminen kestää aikansa, mutta tästä huolimatta tulorekisteri-ilmoittamisen käytänteihin on kaivattu tietyiltä osin joustoa jo uudistuksen ensivaiheessa.

Saamamme palautteen perusteella ilmoittaminen on koettu paikoin hankalaksi ja lisääntyneen ilmoitusmäärän takia hallinnollinen taakka on tapauskohtaisesti jopa kasvanut erityisesti niillä ilmoittajilla, jotka eivät ilmoita tietoja teknisen rajapinnan välityksellä. Haasteita on ollut erityisesti

pienyrittäjillä ja pienillä tiloimistoilla. Toukokuussa julkaistussa Suomen Yrittäjien kyselytutkimuksessa vastaajat antoivat tulorekisterijärjestelmän toiminnan keskiarvosanaksi kouluarvosana-asteikolla kuusi¹.

Saamamme palautteen perusteella työlääksi on koettu ilmoitusvelvollisuus tiiviissä viiden päivän määräajassa jokaisen palkanmaksutapahtuman jälkeen, mikä on aiheuttanut lisätyötä erityisesti palkkaennakoiden, kustannusten korvausten ja luontoisetujen ilmoittamiseen.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetut muutokset ovat siten erittäin kannatettavia ja perusteltuja, sillä nähdäksemme ehdotetut muutokset joustavoittaisivat nykymenttelyä ja karsisivat hallinnollista taakkaa luonnoksen tarkoittamissa tilanteissa, kun useamman maksukerran tiedot voitaisiin ilmoittaa samalla ilmoituksella. Esitys helpottaisi osaltaan työnantajien hallinnollista taakkaa tulorekisterin erään keskeisen tavoitteen mukaisesti. Työnantajayritysten tarpeet hallinnollisen taakan rajoittamiseksi ja toisaalta tiedon käyttäjien tiedon reaaliaikaisuuteen liittyvät tarpeet on nähdäksemme otettu huomioon esityksessä varsin tasapainoisesti ja onnistuneesti.

Palkkatietoja koskevan myöhästymismaksun määräämättä jättämiselle tulisi säätää jatkoaika

Suomen Yrittäjät esittää, että nykyistä myöhästymismaksun määräämistä koskevaa voimaantulosäännöstä muutettaisiin palkkatietojen osalta siten, että myöhästymismaksua määrätään ennen 1 päivää 2021 maksettuja suorituksia, annettuja etuja tai suoritettuja takaisinmaksuja koskevan ilmoituksen myöhästymisen perusteella vain, jos laiminlyönti osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta velvollisuudesta ilmoittaa tietoja tulorekisteriin. Sanktioimattomaa aikaa tulisi joka tapauksessa jatkaa vähintään 30.6.2020 saakka, jotta tulorekisterin toiminta saadaan vakiinnutettua.

Kun otetaan huomioon tulorekisterin teknisessä toiminnassa, toiminnallisuuksissa, käytettävyydessä sekä tietojen ilmoittajien valmiuksissa ja resursseissa alkuvuonna havaitut seikat, katsomme, ettei myöhästymismaksun määrääminen vuoden 2020 alusta olisi nykytila huomioon ottaen kohtuullista. Sanktioluonteisen hallinnollisen seuraamuksen määrääminen ilmoittamisen myöhästymisestä on mielestämme perusteltua vasta sitten, kun ilmoittamisen reunaehdot ovat kunnossa.

Osaltaan tulorekisteri-ilmoittamisen ongelmia kuvastaa se, että Kuntaliiton kunnallisveron kertymäennusteen mukaan veroja kertyy kunnille noin 600 miljoonaa euroa ennakoitua vähemmän vuoden 2019 loppuun mennessä ja tulorekisteriongelmat selittävät vajeesta noin 13 prosenttia eli noin 78

¹ Suomen Yrittäjien Yrittäjägallup, toukokuu 2019. Kantar TNS Oy.

miljoonaa euroa². Verohallinnon arvion mukaan ennakonpidätysten tilitysvaje ennusteisiin nähden oli elokuun lopussa noin 600 - 700 miljoonaa euroa, mistä tulorekisterin käyttöönottoon liittyvät ilmoittamisvaikeudet selittävät noin kuudesosan³. Edellä viitatuilla euromäärät kuvastavat nähdäksemme osaltaan ongelmien suuruusluokkaa, olkoonkin että kyse on verotuksen jakottamisesta. Tulotietojärjestelmästä annetun lain esitöissä (HE 134/2017 vp, s. 64) esitetty vaikutusarvio, jonka mukaan veronsaajatilitysten oikea-aikaisuus oikeamääräisenä paranisi tulorekisterin myötä, on tulorekisterin käyttöönoton tässä vaiheessa siten osoittautunut virheelliseksi.

Rekisteriin ilmoitettujen virheellisten ja puutteellisten tietojen korjaaminen asianmukaisesti on rekisterin käytettävyyden ja tiedon laadun kannalta ensiarvoisen tärkeää. Korjaamisen menettelyiden tulisi siksi olla mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä. Arviomme mukaan ensi vuoden keväänä voi esiintyä tulorekisteri-ilmoittamisen käyttöönottovuoden ongelmiin juontuvia tilanteita, jos palkansaajat huomaavat esitetyillä veroilmoituksillaan puutteita tai virheitä tulotiedoissaan. Virheiden korjaaminen edellyttää korjauksia tulorekisteriin ilmoitettuihin tietoihin, mikä puolestaan merkitsisi myöhässä annettua ilmoitusta ja mahdollisesti myöhästymismaksun määräämistä.

Tulorekisterin toiminnan peruslähtökohta on, että rekisteri sisältää kattavasti oikeasisältöiset ja ajantasaiset tiedot. Tätä tavoitetta tulisi tukea sillä, että ilmoittajia kannustetaan korjaamaan virheelliset tiedot ilman sanktion uhkaa. Kun otetaan huomioon uudistuksen laajakantoisuus ja sen yhteydessä ilmenneet ongelmat, sanktioimattoman ajan jatkaminen olisi kädenojennus työnantajille ja tilitoimistoille, joilla on paikoin ollut suuriakin vaikeuksia alkuvuoden ilmoittamisessa. Ilmoittamisen haasteet, jotka usein vielä ovat kumuloituneet useamman eri tekijän yhteisvaikutuksesta, ovat käsityksemme mukaan yksittäistapauksissa paikoin voineet jopa heikentää viranomaismyönteisyyttä.

Käsityksemme mukaan edelleen on myös työnantajia, jotka eivät ole joko ilmoittaneet tietoja edellytetyksi tulorekisteriin tai korjanneet jo ilmoitettuja virheellisiä tietoja, millä on negatiivisia heijastusvaikutuksia laajalti usealle eri taholle. Haluamme korostaa, että tarkoituksena ei ole se, että piittaamattomat toimijat voisivat jatkaa ilmoittamisvelvoitteiden laiminlyöntiä sanktiotta, vaan nimenomaan vahvistaa yleisesti työnantajayritysten luottamusta

² Kunnallisveron kertymävajeesta uutta tietoa: Veroja kertyy 600 miljoonaa euroa ennakoitua vähemmän vuoden 2019 loppuun mennessä. <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2019/kunnallisveron-kertymavajeesta-uutta-tietoa-veroja-kertyy-600-miljoonaa-euroa>. Viitattu 2.10.2019.

³ Veronsaajille ennakonpidätyksistä tilitetyt määrät ennusteita pienempiä. Uutinen 16.9.2019. <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/uutiset/uutiset/2019/veronsaajille-verovuodelta-2019-tilitet%C3%A4v%C3%A4t-henkil%C3%B6asiakkaiden-tuloverot/>. Viitattu 2.10.2019.

viranomaisten ja rekisterin toimintaan ja kannustaa ilmoittamaan tiedot sekä korjaamaan havaitut virheet.

Osansa ilmoittamisen haasteisiin tuo myös se, että tietojemme mukaan eräät ohjelmistotalot ovat päivittäneet tuotteitaan tulorekisteriyhteensopiviksi vasta tämän vuoden puolella. Käsityksemme mukaan esimerkiksi eräiden laajasti käytettyjen ohjelmistojen tulorekisteripäivityksiä saatiin odottaa myöhäiskevääseen ja erityisesti julkisella sektorilla järjestelmäongelmia on käsityksemme mukaan ollut vielä syksyllä.

Muita huomioita

Hallituksen esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 11 on viitattu virheellisesti verotusmenettelystä annetun lain 12 §:ään 15 §:n sijaan.

Tulotietojärjestelmästä annetun lain 9 ja 12 §:n muuttamista koskevan lakiehdotuksen johtolauseessa viitataan ”4 - 16” momentteihin, kun oikea muotoilu lienee ”5 - 16”.

SUOMEN YRITTÄJÄT

Mika Kuismanen
pääekonomisti

Laura Kurki
veroasiantuntija